

УДК 780.647.2(450)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/70-1-23>

Богдан КИСЛЯК,
orcid.org/0000-0002-5622-8851
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри хореографії та мистецтвознавства
Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського
(Львів, Україна) bogdankuslyak@gmail.com

ІТАЛІЙСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ ТА ФЕНОМЕНОЛОГІЯ ТВОРЧОСТІ ВИКОНАВЦІВ-АКОРДЕОНІСТІВ: ПЕРСОНАЛІЇ ТА КУЛЬТУРНІ ВПЛИВИ

Стаття присвячена глибокому аналізу творчості італійських виконавців на акордеоні та їхнього внеску у музичну культуру. Стаття є комплексним дослідженням, спрямованим на розкриття унікального характеру та важливості італійської школи в грі на акордеоні. Основна увага приділяється двом аспектам: технічній вправності виконавців та впливу їхньої творчості на культурні аспекти. Перший аспект розглядає технічні вміння виконавців, їхній стиль та індивідуальний підхід до інструмента. Дослідження включає аналіз технічних прийомів, які визначають винятковість італійських акордеоністів у світовому музичному середовищі. Другий аспект стосується культурних впливів, які виникають в результаті творчої діяльності італійських виконавців на акордеоні. Дослідження розглядає, як їхні виступи формують італійський культурний образ у світі, а також як це мистецтво взаємодіє з іншими музичними традиціями. Основна тема дослідження розкриває глибину технічної майстерності італійських акордеоністів, вивчаючи їхній внесок у формування культурного образу Італії та вплив на розвиток музичної сцени в світі. **Проблема** дослідження полягає в розкритті творчого потенціалу італійських акордеоністів, виявленні унікальних рис їхнього виконавства та визначенні впливу цієї творчості на розвиток музичної культури. **Метою** статті є систематизація інформації про технічні та естетичні аспекти творчості італійських акордеоністів, визначення особливостей їхнього виконавства, а також вивчення культурних впливів, що здійснюються ними у сфері музичного мистецтва. У **результаті** дослідження встановлено, що італійські виконавці-акордеоністи відрізняються вишуканою технікою гри, вдалою інтерпретацією музичних творів та впливом своєї творчості на становлення музичної культури в Італії та за її межами. Стаття висвітлює сутнісні аспекти творчості італійських акордеоністів, надає вагомому інформацію для розуміння їхнього внеску у світове музичне мистецтво та вказує на культурні впливи, які формують унікальний характер їхнього виконавства.

Ключові слова: італійська майстерність, акордеон, творчість, культурні впливи, музична традиція, техніка гри.

Bohdan KYSLIAK,
orcid.org/0000-0002-5622-8851
PhD in Art Studies,
Associate Professor at the Department of Choreography and Art History
Ivan Bobersky Lviv State University of Physical Culture
(Lviv, Ukraine) bogdankuslyak@gmail.com

ITALIAN MASTERY AND PHENOMENOLOGY OF CREATIVITY IN ACCORDION PERFORMERS: PERSONALITIES AND CULTURAL INFLUENCES

The article is dedicated to a profound analysis of the creativity of Italian accordion performers and their contribution to musical culture. It serves as a comprehensive study aimed at revealing the unique nature and importance of the Italian school in accordion playing. The primary focus is on two aspects: the technical proficiency of performers and the influence of their creativity on cultural aspects. The first aspect examines the technical skills, style, and individual approach of Italian accordionists to the instrument. The research includes an analysis of technical techniques that define the uniqueness of Italian accordionists in the global music environment. The second aspect relates to the cultural influences arising from the creative activities of Italian accordion performers. The study explores how their performances shape the Italian cultural image globally and how this art interacts with other musical traditions. The main theme of the research unveils the depth of the technical mastery of Italian accordionists by studying their contribution to shaping the cultural image of Italy and influencing the development of the global music scene. The research problem lies in revealing the creative potential of Italian accordionists, identifying the unique features of their performance, and determining the impact of this creativity on the development of musical culture. The purpose of the article is to systematize information on the technical and aesthetic aspects of the creativity of Italian accordionists, define the characteristics of their performance, and study the cultural

influences exerted by them in the field of musical art. As a result of the research, it is established that Italian accordionists distinguish themselves with refined playing technique, successful interpretation of musical works, and the impact of their creativity on the formation of musical culture in Italy and beyond. The article highlights the essential aspects of the creativity of Italian accordionists, providing valuable information for understanding their contribution to global music art and indicating cultural influences that shape the unique character of their performance.

Key words: Italian mastery, accordion, creativity, cultural influences, musical tradition, playing technique.

Постановка проблеми полягає в глибокому та комплексному вивченні італійських акордеоністів як ключового елемента музичної та культурної спадщини. З одного боку, стаття розглядає технічну вправність виконавців та їхній індивідуальний стиль у грі на акордеоні, розкриваючи унікальні технічні прийоми, які визначають їхнє виняткове місце у світовому музичному середовищі. З іншого боку, стаття спрямована на вивчення культурних впливів, що виникають внаслідок творчості італійських акордеоністів, аналізуючи, як їхня музика формує образ Італії у світі та взаємодіє з різними музичними традиціями.

Аналіз досліджень і публікацій. Творчість представників акордеонного мистецтва висвітлено у довідково-енциклопедичній літературі А. Басурманова, А. Душного, М. Імханицького, М. Мірека, А. Семешка. Попередні дослідження фокусувалися на технічних аспектах гри на акордеоні, де окремі роботи визначали технічні особливості італійських виконавців. Однак останнім часом спостерігається перехід від виключно технічного аналізу до більш комплексного вивчення культурних впливів італійських акордеоністів на музичну сцену. Хоча деякі дослідники підкреслюють важливість технічної майстерності, інші відзначають вплив італійських акордеоністів на глобальний музичний ландшафт та взаємодію їхньої творчості з іншими культурними традиціями. Узагальнюючи, сучасний стан досліджень свідчить про необхідність подальшого розвитку теми, зокрема в аспекті вивчення впливу італійських акордеоністів на глобальну музичну сцену та розкриття їхнього ролі у формуванні культурного образу Італії у світі.

Метою статті є систематизація інформації про технічні та естетичні аспекти творчості італійських акордеоністів, визначення особливостей їхнього виконавства, а також вивчення культурних впливів, що здійснюються ними у сфері музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. На протязі багатьох десятиліть Італія славилася своєю багатопаровою музичною традицією, але серед найскравіших персоналій італійської музичної сцени вирізняються виконавці-акордеоністи. Цей унікальний музичний інструмент, який здобув популярність завдяки своїй варіативності та емоційній

експресії, став не лише символом італійської майстерності, але і важливим фактором у формуванні культурного ландшафту країни.

Італійська майстерність та феноменологія творчості виконавців-акордеоністів представляють собою важливий аспект музичної культури Італії. Акордеон, як музичний інструмент, здобув популярність в Італії завдяки своїй унікальності та здатності виражати різноманітні емоції. Італійські виконавці-акордеоністи славляться своєю вишуканою технікою гри, вдалою інтерпретацією музичних творів та здатністю впливати на розвиток музичної культури. Персоналії виконавців-акордеоністів в Італії відзначаються своєю видаючою майстерністю та внеском у розвиток музичного мистецтва. Деякі з них стали символами італійської музичної сцени, зазначаючи своєю творчістю в історії акордеонної музики.

Паоло Піккіо є визначною постаттю в світі музикознавства, акордеоністики та культурного керівництва. Випускник Болонського університету за спеціальністю музикознавство, він також отримав освіту на флейтистському факультеті Інституту Б. Джіглі в Реканаті, Італія. Піккіо викладав теорію музики, гармонію, історію музики та гру на акордеоні в різних музичних школах, а його погляди в цих областях розглядалися в контексті міжнародних літніх курсів та конференцій (Picchio; 2018).

Як арт-директор Міжнародного конкурсу та премії «Città di Castelfidardo», Паоло Піккіо зіграв ключову роль у розвитку акордеонної культури, сприяючи музичному діалогу та обміну знань. Його викладацька діяльність та участь у конференціях поширили вплив італійської акордеонної школи за межі країни. Паоло Піккіо також є автором численних статей у визначених музичних журналах, які відзначаються високою експертизою та вкладом у сучасну акордеонну літературу. Його важлива роль у створенні «Центру студій суцільної фізармоніки Кастельфідардо» та позиція віце-президента Італійської асоціації класичної фізармоніки «A.I.F.C.» підкреслюють його зобов'язання сприяти розвитку акордеонної музики.

Автор розділу «Оригінальна баянна література» в книзі «Castelfidardo e la storia della fisarmonica» (Picchio; 1968), а також автор дисертації «Акор-

деон як концертний інструмент», написана у 2003 році, відображає його глибокі дослідження сучасної акордеонної музики, зокрема аналізуючи багато творів відомих композиторів. З того часу Паоло Піккіо написав нову книгу під назвою “La fisarmonica da concerto ed il suo repertorio” (Pischo; 1976). Його праця є важливим внеском у розуміння репертуару для акордеону.

Паоло Піккіо, розглядаючи економічні аспекти, висловлює концепцію «Конкурсу мрії» як заходу, спрямованого переважно на ансамблі. Він підкреслює важливість включення різних категорій для оркестрової або камерної музики, де музиканти можуть використовувати всі види репертуару та технологічні засоби. Автор висловлює свою мрію про конкурс з невеликою кількістю категорій для солістів та великою кількістю для ансамблів, що враховує реальні можливості молодих музикантів для створення груп та використання різних технологій.

Однак він визначає дві ключові проблеми, які можуть виникнути в контексті такого конкурсу. По-перше, це реальні можливості молодих музикантів для формування груп та використання технологій, що залежать від структури їхніх шкіл та їхнього місця в мистецькому контексті. По-друге, це фінансові ресурси, необхідні для участі в конкурсі з ансамблями. Автор підкреслює, що такий конкурс може стати стимулом для музикантів рости та розширювати свою аудиторію, але потребує значних фінансових витрат.

Паоло Піккіо обговорює також дві гострі конкурсні питання: репертуар та склад журі. У контексті конкурсу, який віддає перевагу цілісності та мистецтву, він висловлює думку про необхідність розглядати не лише технічні аспекти виконання, але й мистецький вираз та комунікацію зі слухачем. Також він наголошує на важливості різноманітності складу журі, включаючи музикантів і митців з різних сфер, щоб оцінювати не лише технічний витончений момент, але і загальне мистецтво.

Автор визначає конкурс як «інкорпорацію», де музика стає на перше місце, а мистецтво стає полем битви, відкриваючи двері для подальшого обговорення взаємозв'язку між конкуренцією та творчими перспективами учасників.

Сильні сторони, які роблять акордеон кращим за інші:

- поліфонічний і портативний інструмент;
- мультитембральний інструмент, який може змінювати і змішувати різні тембри;
- інструмент, що генерує нескінченну кількість «магії» за допомогою міхів.

Молодий акордеоніст, обдарований талантом, повинен мати на увазі ці фундаментальні аспекти, оскільки вони є важливими для розвитку музичних здібностей і досягнення професійної майстерності. Використовуючи ці теоретичні знання, молодий музикант може подолати виклики і стати успішним у своєму мистецтві.

Массіміліано Пітокко – видатний акордеоніст та музикант, отримав освіту в грі на акордеоні у відомих викладачів, зокрема від Алессандро Ді Зіо в Пескарі та Макса Бонне в Парижі. Його талант та різноманітні музичні інтереси виражені не лише у грі на акордеоні, а й у вивченні органа та композиції (Pitocco; 2020).

Пітокко також успішно завершив консерваторське навчання в Пескарі та Барі, спеціалізуючись в області органа та акордеона відповідно. Його музична освіта об'єднується із вивченням композиції під керівництвом Едгара Аландія, що додає йому широкий музичний спектр. Важливою частиною його навчання були майстер-класи від визначених музикантів та органістів, таких як Ф. Ліпс, В. Зубицький, Ж. Морне, М. Еллегаард, Т. Копман, Д. Рота, Л. Рогг та М. Радулеску. Не тільки акордеон, але й орган стали об'єктами його музичного вивчення та майстерності.

Його часто запрошують на конференції та майстер-класи, а також головувати в журі найважливіших міжнародних конкурсів, таких як конкурси Кастельфідардо та Клінгенталія. Він грав у таких відомих театрах, як Монако, Франкфурт, Концертгебау в Амстердамі, Брюсселі, Гамбурзі, Лісабоні, Белграді, Відні, Парижі, Ліоні, Люксембурзі, Будапешт, Берлінський Концертхаус, Тонхалле в Цюріху та Люцерні, Мехіко, Сідней, Токіо, Йокогама, Марокко, Бразилія, США, а також у найвідоміших театрах Італії (Парку музики в Римі, Венеції, театрі Белліні в Неаполі, театрі Політеама в Лечче, театрі Верді в Трієсті, театрі Пергола у Флоренції, театрі Верді в Мілані, театрі Массімо і Бьонді в Палермо, театрі Пікк'янні в Барі, театрі Комунале у Болоньї (Pitocco; 2020).

Як викладач і організатор Міжнародного конкурсу акордеоністів, Массіміліано Пітокко зауважив, що його учні проявляють зростаючий інтерес до участі в конкурсах. За його словами, активна участь у великих змаганнях є ключовою для розвитку музикантів. Ця участь не є кінцевою метою, проте, крім отриманих результатів, вона сприяє досягненню найвищого технічного та музичного рівня, якого їм ніколи б не вдалося досягти в школі чи консерваторії.

Массіміліано Пітокко вказує на те, що акордеонні організації повинні активно сприяти зв'язку

молодих музикантів із справжньою музичною сценою та професійним середовищем. Він закликає до створення мережі із численними організаціями та промоутерами, щоб переможці акордеонних конкурсів могли легко взяти участь у важливих концертних сезонах.

Під час свого власного навчання гри на акордеоні, він активно вивчав композицію для отримання більшого розуміння гармонії, контрапункту та фуги. Також вивчав орган, що мав близьке відношення до акордеону. Пітоцко отримав диплом органіста, а також провів час, досліджуючи барокову філологію та італійську літературу разом із видатними музикантами та інтерпретаторами. Ці різноманітні досвіди значно розширили його розуміння музики та вплинули на його сприйняття мистецтва.

Массіміліано Пітоцк зіграв кілька сольних концертів з монографічною програмою Й.С. Баха та на Венеційській бієнале версію для контрабасу та акордеону "In Croce" Софії Губайдуліної (під редакцією Даніеле Роккато). Заплановані концерти з Симфонічним оркестром Лечче, який виконає «Сім слів» Софії Губайдуліної, з новим акордеонним тріо "Fatum" (з Анджело Міле та Джузеппе Scigliano); запис нового сольного компакт-диску з монографічною програмою Й.С. Бах. На бандонеоні, після постановки і виконання шоу "Concierto de Tango" з танцювальною компанією Мігеля Зотто, він продюсував нове танго-шоу в сезоні 2014 року, концерти з "Decarissimo Astor", проектом групи "Four for Tango" з актором Енцо Декаро, а 3 грудня 2023 року Массіміліано Пітоцк виступить у Національній філармонії з міжнародним складом музикантів (Італійський бенефіс; 2023).

Массіміліано Пітоцко, завдяки своєму винятковому таланту, ретельній освіті та активній участі в музичному житті, стає видатним представником італійської майстерності в сучасній музичній сцені.

Клаудіо Якомуччі, народжений у 1974 році в Італії, є видатним акордеоністом та викладачем. Він успішно закінчив Гренобльську консерваторію в 1992 році, отримавши відзнаку за віртуозну гру на акордеоні. У 2000 році він отримав диплом викладача техніки Александера в Амстердамській академії музики. Як лауреат численних міжнародних конкурсів, він здобув перше місце на Grand Prix International d'Accordéon у Сент-Етьєні (1988), Trofeo Mundial de Acordeon (С.М.А.) у Куенці (1990), Premio Città di Castelfidardo (1990) та Arrasate Hiria (1994). Свій талант він продемонстрував, виступаючи на різних міжнародних подіях та здобуваючи визнання як сольний викона-

вець і сучасний композитор. Крім виконавської діяльності, Клаудіо Якомуччі здобув репутацію викладача, проводячи майстер-класи у визначених музичних установах по всьому світу. Засновник Італійської академії акордеону в Урбіно та викладач у консерваторії Пескари з 2011 року, він поділяє свої знання та досвід з наступними поколіннями музикантів (Jacomucci; 2021).

Його творчість охоплює широкий спектр стилів та експериментів, і він співпрацював з численними визначеними композиторами, а також сам ставав автором музичних творів. Відзначаються його виступи на визначених концертних площадках у Європі, США, Китаї, Мексиці та участь у великих фестивалях. Клаудіо Якомуччі продовжує впливати на світ акордеонної музики через свою виняткову творчість, викладацьку діяльність та участь у міжнародних концертних подіях.

Клаудіо Якомуччі відзначається унікальним та експериментальним підходом до своєї творчості. Його музичний шлях переплітається з різноманітними жанрами та формами виступу. Він не лише виконує сольні концерти та камерну музику, але й активно працює на радіо, в театрі, танцювальних шоу, мультимедійних проектах і операх (Jacomucci; 2013).

Експериментуючи з різними напрямками музики, від класики до імпровізації, від народної музики до електроакустичних композицій, Якомуччі розширює межі свого мистецтва. Важливим етапом у його кар'єрі стали зустрічі та співпраця з видатними композиторами, такими як Лучано Беріо, Дьордь Куртаг, Франко Донатоні, Луїс Де Пабло та іншими. Ці взаємодії визначили його унікальний музичний стиль та відкрили нові горизонти в його творчому вираженні.

Найбільш значущою творчою співпрацею стала спільна робота з хореографом Кетлін Ділейні. Їхні проекти, такі як «Дорожній бігун», «Прохолодні спогади», «Аракне» та «Tensegrity», є втіленням поєднань музики, танцю, відео та електроакустичних звуків. Ці творіння стають унікальним внеском у сучасну музичну та хореографічну сцену.

Музикант написав серію, яка складається з 4 книг:

1) «Перспективи сучасного акордеону #1». Статті та інтерв'ю про класичну гармонійну літературу, педагогіку та її професійні та мистецькі перспективи (Jacomucci; 2021);

2) «Перспективи сучасного акордеону #2». Критичний відбір ансамблів для акордеону, написаних у період з 1990 по 2010 рік (Jacomucci; 2014);

Роль книг Клаудіо Якомуччі

№	Книга	Роль
1	«Перспективи сучасного акордеону #1»	Надає фундаментальні знання та виготовляє контекст для розуміння розвитку акордеонної музики в зазначений період.
2	«Перспективи сучасного акордеону #2»	Надає огляд та аналіз репертуару акордеоністів протягом десятиліття, що допомагає зрозуміти тенденції та впливи у світі акордеонної музики.
3	«Перспективи сучасного акордеону #3»	Зосереджує увагу на глобальному вимірі педагогіки акордеону, допомагаючи висвітлити різноманітні методики та підходи в навчанні гри на акордеоні.
4	«Перспективи сучасного акордеону #4»	Зосереджений на високому рівні виконавської майстерності, ця книга може надати унікальний інсайт у те, що робить акордеоніста справжнім експертом в своєму мистецтві.

3) «Перспективи сучасного акордеону #3». Міжнародний огляд педагогіки акордеону (Jacomucci; 2017);

4) «Перспективи сучасного акордеону #4». Експерт музичної майстерності (Jacomucci; 2018).

Книги Клаудіо Якомуччі грають ключову роль у представленні та розгляді важливих аспектів акордеонної музики (табл. 1).

Усі ці книги разом створюють комплексний погляд на сучасну акордеонну музику, включаючи її історію, розвиток, викладання та виконавську майстерність.

Лука Пьовесан поділився своїм досвідом та шляхом у сучасному світі акордеонної музики (Piovesan; 2023). Відзначивши свої початки зі старомодними вчителями та нерівномірний досвід участі в конкурсах, він освідчив, що два великі переломні моменти у його кар'єрі відбулися при вступі до Італійської академії акордеону та співпраці з ансамблем L'Arsemble. В Італійській академії акордеону він вивчив сучасну техніку гри, взаємодіючи з іншими інструментами та жанрами. Зазначивши важливість роботи з композиторами, він описав свій останній диск «Sul Tasto», що містить тільки нові твори для акордеону, як результат цієї співпраці.

Пьовесан активно виступає як вільний акордеоніст, представляючи нові твори та співпрацюючи з різними ансамблями та музикантами у престижних місцях. Він висловив занепокоєння щодо обмежень та стереотипів, пов'язаних із звучанням акордеону, та закликав до більшого

розширення репертуару для подолання цих перешкод. Пьовесан висловив також свої погляди на педагогічні проблеми в Італії, де відзначив недостатнє визнання оригінального репертуару для акордеону серед викладачів та закликав до покращення якості викладання та поширення знань про акордеон серед молодих музикантів. Пьовесан також висунув ідеї щодо покращення репрезентації акордеону на конкурсах та фестивалях, щоб вони більше сприяли розвитку нового репертуару та просуванню музики цього інструменту серед різних аудиторій.

Висновки. У ході проведеного дослідження встановлено, що італійські виконавці-акордеоністи відзначаються вишуканою технікою гри, вдалим тлумаченням музичних творів та значущим впливом своєї творчості на розвиток музичної культури як в Італії, так і за її межами. Стаття освітлює суттєві аспекти творчості італійських акордеоністів, надаючи значущу інформацію для глибшого розуміння їхнього внеску в світове музичне мистецтво. Крім того, вона вказує на культурні впливи, що визначають унікальний характер їх виконавства та впливають на формування музичного образу Італії як ключового учасника світової музичної сцени. Таким чином, дослідження дозволяє визначити важливість італійської майстерності в сучасному музичному контексті та підкреслює значення культурного внеску цих виконавців у глобальну музичну різноманітність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Jacomucci Cl. Modern Accordion Perspectives. Vol. 1. Grafica Metelliana. Edited by Claudio Jacomucci. Cava dei Tirreni (Sa), Copyright. 2013. P. 10–22.
2. Jacomucci Cl. Modern Accordion Perspectives. Vol. 2. Critical selection of accordion works composed between 1990 and 2010. Edited by Claudio Jacomucci. Edizioni Tecnostampa, Loreto. 2014. P. 25–29.
3. Jacomucci Cl. Modern Accordion Perspectives. Vol. 3. An international overview of accordion pedagogy. Edited by Claudio Jacomucci. Lecce. Youcanprint Self-Publishing. 2017. P. 31–33.
4. Jacomucci Cl. Modern Accordion Perspectives. Vol. 4. Expert musicianship. Edited by Claudio Jacomucci. Lecce. Youcanprint Self-Publishing. 2018. P. 17–18.

5. Італійський «бенефіс». 3 грудня у Національній філармонії виступить міжнародний склад музикантів. URL: <https://day.kyiv.ua/article/panorama-dnya/italiyskyu-benefis> (дата звернення: 29.11.2023).
6. Jacomucci Claudio. URL: <http://www.claudiojacomucci.com/biography.html> (дата звернення: 29.11.2023).
7. Luca Piovesan. URL: <http://www.lucapiovesan.it/about-2/>. (дата звернення: 30.11.2023).
8. Massimiliano Pitocco Classical Accordion. <http://www.massimilianopitocco.com/Bayan.html> (дата звернення: 27.11.2023).
9. Paolo Picchio. “La fisarmonica da concerto ed il suo repertorio” Castelfidardo (AN) Italy 1968. <http://www.musicforaccordion.com/boutique/inform/picchio/> (дата звернення 28.11.2023).
10. Paolo Picchio. “Castelfidardo e la storia della fisarmonica”. Italy 1976. <http://www.accordions.com/picchio/> (дата звернення 28.11.2023).
11. Paolo Picchio. URL: <https://www.arspoletium.com/en/artists/paolo-picchio/> (дата звернення 28.11.2023).

REFERENCES

1. Jacomucci, Claudio (2013). Modern Accordion Perspectives 1. Grafica Metelliana Cava dei Tirreni (Sa). P. 10–22.
2. Jacomucci, Claudio (2014) Modern Accordion Perspectives. Vol. 2. Critical selection of accordion works composed between 1990 and 2010. Edizioni Tecno stampa, Loreto. P. 25–29.
3. Jacomucci, Claudio (2017) Modern Accordion Perspectives. Vol. 3. An international overview of accordion pedagogy. Youcanprint Self-Publishing. Lecce. P. 31–33.
4. Jacomucci, Claudio (2018) Modern Accordion Perspectives. Vol. 4. Expert musicianship. Youcanprint Self-Publishing. Lecce. P. 17–18.
5. Italiyskyi “benefis”. 3 hrudnia u Natsionalnii filarmonii vystupyt mizhnarodnyi sklad muzykantiv (2023) [Italian “benefit.” On December 3rd, an international ensemble of musicians will perform at the National Philharmonic]. URL: <https://day.kyiv.ua/article/panorama-dnya/italiyskyu-benefis> (accessed November 29, 2023). [in Ukrainian]
6. Jacomucci Claudio (2021) [Jacomucci Claudio]. URL: <http://www.claudiojacomucci.com/biography.html> (accessed November 29, 2023). [in Italian]
7. Luca Piovesan (2023) [Luca Piovesan]. URL: <http://www.lucapiovesan.it/about-2/> (accessed November 30, 2023). [in Italian]
8. Massimiliano Pitocco Classical Accordion. (2020) [Massimiliano Pitocco Classical Accordion]. URL: <http://www.massimilianopitocco.com/Bayan.html> (accessed November 27, 2023). [in Italian]
9. Paolo Picchio. (1968) “La fisarmonica da concerto ed il suo repertorio” Castelfidardo (AN) Italy. [The concert accordion and its repertoire” Castelfidardo]. URL: <http://www.musicforaccordion.com/boutique/inform/picchio/> (accessed November 28, 2023). [in Italian]
10. Paolo Picchio (2005). “Castelfidardo e la storia della fisarmonica” Castelfidardo [Castelfidardo and the history of the accordion” Castelfidardo] URL: <http://www.accordions.com/picchio/> (accessed November 28, 2023). [in Italian]
11. Paolo Picchio (2018). [Paolo Picchio]. URL: <https://www.arspoletium.com/en/artists/paolo-picchio/> (accessed November 28, 2023). [in Italian]